

Præstegaardsjorden er klar og tydelig og ikke bliver bestridt fra nogen Side, var vi bestemt paa, at vel ønskede vi Jorden givet til det lille Landbrug, til de Husmænd, der havde for lidt Jord, men vi ønskede kun Brugsretten overdraget til dem, hvorimod vi ønskede Ejendomsretten bevaret for Kaldene fremdeles, som den er overgivet os fra vore Fædre. Vi saa godt, at det var rimeligt, at de Mennesker, der havde for lidt Jord at arbejde med, fik Præstegaardsjorden til Brug. Vi saa godt, at der ingen Grund var til, at Gaardmændene, der havde tilstrækkelig Jord, fik Præstegaardsjorden i Forpagtning og til Brug. Derfor fik Loven om Udstykning af Præstegaardsjorden i de sønderjydske Landsdele vor Billigelse, og det er min Overbevisning, at det i den Tid, den har virket, er gaaet over Forventning. Man maatte vente nogen Modvillie, nogen Mangel paa Forstaaelse for det, der her var Tale om; man maatte vente, at der skulde nogen Tid til, inden det gik op for Menighedsraadene, at de maatte være imødekommende, men jeg har faaet den Opfattelse, at Forstaaelsen vokser, og det er min Overbevisning, at Loven nok skal virke efter sin Hensigt og blive til alles Tilfredshed.

Det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen har i to Taler beskæftiget sig med dette Forhold. Han har paa de sønderjyske Husmandsforeningers Vegne udtalt Ønsket om at faa de samme Regler indført i de sønderjydske Landsdele, som gælder heroppe. Jeg tror, at vor sønderjydske Husmandsstand har lige saa stor kirkelig Interesse som enhver anden Stand i vor Landsdel. Jeg tror, at den sønderjydske Husmandsstand forstaaer fuldt ud, at her maa der ogsaa tages Hensyn til Kirkens Tarv, og at her maa den respektere dette rene og klare Ejendomsforhold, thi ogsaa den er interesseret i, at Kirken beholder de Indtægter af Jorden, som tilkommer den, og at Jorden ikke ved Bortsalg gaar tabt for kirkeligt Brug. Det er derfor min Overbevisning, at ogsaa den sønderjydske Husmandsstand vil føle sig tilfredsstillet, naar den faar Jorden til Brug, faar den frie, afhændelige og arvelige Brugsret, som er sikret den ved den paagældende Lov. Naar det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen alligevel har ment, at denne Lov brød Kirkens Ejendomsret til Præstegaardsjorden, kan jeg ikke give det ærede Medlem Ret, thi Forholdet er jo det, at Loven klart udtrykker, at det kun er Brugsretten, der overdrages, dernæst at Afgiften paa Jorden skal indbetales til Sognets Præstelønningskasse, hvorigennem er udtrykt, at

det er Sognekaldet, der er Ejer, endvidere, at hvis det skulde ske, at vedkommende Bruger ikke kunde svare den fastsatte Afgift, falder Jorden tilbage til Ejeren, til Præstekaldet, og endelig er det ikke mindst, men vel endogsaa mest klare Udtryk for Sognekaldets fortsatte Ejendomsret vel nedlagt i den Bestemmelse, at Overdragelsen skal foregaa ved en fri og mindelig Overenskomst mellem Parterne. Jeg kan paa ingen Maade gaa ind paa det ærede Medlems Tankegang, men maa slaa fast, at Kirkens Ejendomsret er ukrænket, at den bestaar herefter under de nye Forhold, saaledes som de har bestaaet fra den første Tid, Jorden blev givet til kirkeligt Brug, og indtil denne Dag. Det er mig da ogsaa en Tilfredsstillelse, at jeg af det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksens sidste Tale fik det Indtryk, at ogsaa det ærede Medlem var villigt til loyalt at arbejde videre paa denne Lovs Udførelse, og det er min Overbevisning, at naar alle Parter vil arbejde loyalt sammen om Udførelsen af den, da skal den blive til Tilfredshed og til Gavn for de sønderjydske Husmænd uden at komme de kirkelige Interesser for nær.

Under denne Finanslovdebat har, som naturligt er, de sociale Spørgsmaal ogsaa været til Debat, ikke mindst den nyindførte Lov om Aldersrente. Det var ogsaa for mig en Glæde sidste Aar at kunne være medvirkende til at arbejde for en saadan Lov. Jeg erkender, at det er en naturlig Opgave for Samfundet at yde nogen Støtte baade til de gamle, de syge, til Invaliderne og til dem, der uden egen Skyld er blevet arbejdsløse, men jeg ser paa den anden Side ogsaa, at disse Foranstaltninger kan rumme forskellige Farer. Jeg mener, at dersom man i den Henseende kommer for langt ud, vil det svække Følelsen af det personlige Ansvar for sig selv og sin Familie, saa vil det, saadan som vi Mennesker nu en Gang er indrettede, let kunne svække Energien hos den enkelte. Det vil ogsaa let kunne gribe ind paa et Omraade, der er af saa stor Værdi, paa Familiefølelsen, paa dette, at Forældre sørger for deres Børn, skønt dette Forhold er saa fast befæstet fra Naturens Haand, at der er vel ingen stor Fare; Forældrene lader nu en Gang ikke saa let deres Børn i Stikken. Men saa snart vi kommer til Forholdet mellem Søkende, der ogsaa har en saa overmaade stor moralsk Betydning, saa kan dette, at Samfundet paatager sig Ansvar for de enkelte, saa at de aldrig kan komme galt af Sted, let komme til at forstyrre dette Forhold. Men endnu lettere kan det forstyrre det Forhold, at